

Бакатнюк В.О., студент

Диня Д.С., студентка

*Науковий керівник – Петрова Т.О., канд. філол. наук, доцент
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва*

СУРЖИК ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ПРОБЛЕМА

Мовне питання в нашій країні охоплює комплекс соціальних, політичних і соціопсихологічних проблем. На сьогодні стан української мови й культури зумовлений умовами й особливостями їх історичного розвитку. Протягом тривалого часу штучно звужувалася сфера функціонування української мови, що спричинило до зменшення кількості тих, хто вважав українську мову рідною. Однією з характерних рис мовної ситуації в Україні є суржик – суміш із двох мов, що й визначає актуальність нашого дослідження. В українському мовознавстві питання поширення суржика в повсякденному спілкуванні розглядають В. Дончик, С. Єрмоленко, Р. Зорівчак, Н. Плющ, А. Погрібний, О. Пономарів, Т. Свердан, О. Сербенська, Н. Сологуб, О. Яремко та ін. Лінгвісти визначають суржик як форму (компонент) українського просторіччя в ситуації диглосної двомовності, ідіолект/соціолект, субкод, змішану мову, змішану субмову, український піджин, напівмовність, недопереклад.

Мовлення повинно відповідати загальноприйнятним, єдиним для усіх мовців нормам. Без цього не може бути взаєморозуміння та взаємодії людей – громадян своєї держави. Мовлення кожної людини – це своєрідна візитівка, показник рівня її освіченості й культури. Усвідомлюючи це, кожен народ прагне вдосконалити й розвинути свою мову, кожен патріотичний уряд захищає мову свого народу, створює умови для її збагачення й очищення від чужих впливів.

Тлумачний словник української мови фіксує словосуржику двох значеннях: 1. «Суміш зерна пшениці й жита, жита й ячменю, ячменю й вівса і т. ін.; борошно з такої суміші; 2. (перен., розм.) Елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова» [2, с. 854]. Отже, семантичне ядро слова *суржик* поєднує два елементи значення – змішування двох різних субстанцій і зниження якості утвореного внаслідок змішування продукту. Суржик – «хвороба мови» [1].

Носіями суржику є мовці, які не слідкують за «чистотою» свого мовлення. Цікавим фактом є те, що суржик можна почути і в селах, і в містах, і серед молоді, і серед мовців зрілого віку. Причинами поширення суржику можуть бути різні чинники: 1) тісне й тривале спілкування із його носіями; 2) історичні й політичні умови розвитку мови. Історичні умови зумовлені тривалою «бездержавністю» українського народу, що звузила сферу застосування нашої мови. Зокрема, наука, освіта, культура та інші сфери суспільного життя функціонували за допомогою мови тієї держави, до якої входила та чи та українська територія. Причинами політичного характеру енамагання якнайміцніше утриматися на захопленій території: найбільш агресивні загарбники всіма способами прагнули звузити сферу функціонування української мови, удавалися до фальсифікування й до прямих

заборон і репресій.

За статистикою, у мовленні молоді суржик частіше функціонує, ніж у мовленні людей старшого віку. Деякі люди використовують суржик для задоволення або із цікавості. Суржик проникає не лише в побутово-розмовну сферу, а й у засоби масової інформації – телебачення, радіо, пресу, Інтернет, тим самим набуваючи статусу мовного взірця.

Виділяємо такі типи носіїв мови: «суржиконосії», які свідомо «вitraпляють» із себе природну україномовність; ті, хто зовсім мимоволі використали суржик; ті, хто засвоїли його як родовий спадок; ті, хто свідомо вживають «мовні покручі», аби не виділятися серед подібного оточення; ті, хто зовсім не цікавляться, наскільки їхнє мовлення нормативне.

Для того, щоб викоринити суржик з мовлення українців, потрібно: 1) вивчати мовні норми в писемній та усній формах; 2) поширювати українську мову в засобах масової інформації веденням програм нормативною мовою; 3) пропагувати політичними силами українську мову серед усіх верств населення.

Отже, функціонування суржиків сучасній українській мові є важливою лінгвістичною проблемою. Головними причинами поширення суржиків є історичні та політичні умови розвитку української мови, а також авторитетний вплив «суржиконосіїв» на несвідомих мовців. Головними засобами боротьби із суржиком є комплекс заходів політичного характеру.

Література

1. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен : [Електронний ресурс] / Л. Масенко. — Режим доступу: www.ji.lviv.ua/n35texts/masenko-surzhyk.htm.

2. Словник української мови : в 11 т. / [колект. авторів, за ред. І.К. Білодіда] ; АН УРСР. Ін-т мовознавства. — Т. 9. — Київ : Наук. думка, 1978. — С. 854.

Лиха Д. Є., студентка

*Науковий керівник – Бердник Л. В., канд. філол. наук, доцент
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

LANGUAGE INTERFERENCE VS ADEQUACY OF TRANSLATION

Simultaneous acquisition of two or more foreign languages (FL) is fraught with language interference. It can be both positive and negative. The term `interference` implies the transfer of linguistic features between languages in the speech of a bilingual or multilingual individual. The problem of language interference is observed at phonological, lexical, grammatical levels. For example, in the sentence «*He in Spain on 2 days*» omission of the verb proves the evidence of Russian/Ukrainian grammar interference (the verb is not obligatory in the native language (NL)). The preposition *on* mistakenly correlates with the preposition *на* due to inadequate loan translation (in fact, *for* is required to convey the idea of duration). Moreover, influence can be stylistic (*speak* instead of *talk*), linguistic-cultural (*the first floor* instead of *ground floor*), and sociocultural (*please* in response to *thank you*).

Hence when choosing the strategy for teaching 2FL a teacher should take into account similarity and divergence between the languages at all levels. This would